

PODLASIE – BENEFICJENTEM ŚRODKÓW POMOCOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ

Dorota WYSZKOWSKA¹

1. Wstęp

Prognozowanie przyszłości, zwłaszcza w zakresie skuteczności wykorzystania środków pomocowych, jest zajęciem bardzo trudnym z wielu względów. Wielość niewiadomych powoduje, że nawet prognozy oparte na najbardziej wiarygodnych danych wyjściowych mogą okazać się nieaktualne w bardzo krótkim czasie, czego przykładem były ostatnie wydarzenia w gospodarce światowej. Niemniej jednak w niniejszym opracowaniu zostanie podjęta próba zaprezentowania efektów realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków pomocowych Unii i ich wpływu na sytuację Podlasia². Pewnym mankamentem tego opracowania jest niedostateczna wiedza w zakresie wszystkich programów, jakie mogą być realizowane w najbliższych latach. Ponadto, nie wszystkie inwestycje rozwojowe są realizowane przy współfinansowaniu środkami unijnymi, znaczna ich część jest finansowana ze środków wewnętrznych regionu (jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców) oraz innych zewnętrznych środków pomocowych (Mechanizm Norweski, EOG, Szwajcarski Mechanizm Finansowy), czy też programów rządowych, np.: Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, Programu „Orlików” itp.

Zasadniczym celem niniejszego opracowania nie jest zaprezentowanie wielkości otrzymanego wsparcia, ale raczej efektów rzeczowych i ewentualnego ich wpływu na warunki życia ludności i prowadzenia działalności w województwie podlaskim.

2. Stan wyjściowy

Obecnie Podlasie należy do najbiedniejszych regionów naszego kraju, czego wyrazem jest fakt, iż zostało ono obok województwa lubelskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego i warmińsko – mazurskiego objęte wsparciem Unii dla najbiedniejszych regionów Polski w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. W roku 2005 r. w województwie podlaskim PKB na 1 miesz-

---

¹ Dr Dorota Wyszowska – Wydział Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet w Białymstoku.

² Ze względu na charakter opracowania nie podejmowano analizy wszystkich funduszy pomocowych. W opracowaniu pominięto wykorzystanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego i jego wpływ na rozwój kapitału ludzkiego i oddziaływanie na rynek pracy.

kańca ukształtował się na poziomie 19 075 zł, co uplasowało nasz region na 14. miejscu w kraju, jedynie przed województwem podkarpackim i lubelskim. Wartość dodana brutto na 1 pracującego na Podlasiu wyniosła zaś 51 918 zł, co pozwoliło na wyprzedzenie województwa świętokrzyskiego, podkarpackiego i lubelskiego.

Porównując podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON, to w roku 2006 na 10 tys. mieszkańców w naszym województwie funkcjonowało 744 podmioty, co dało nam 14. miejsce w kraju (dalsze miejsca zajęły tylko lubelskie i podkarpackie). Biorąc zaś pod uwagę wielkość nakładów inwestycyjnych na mieszkańca, Podlasie zajmuje 11. miejsce z nakładami na poziomie 3 064 zł na mieszkańca, podobnie jak w zakresie nakładów na działalność badawczo – rozwojową (51 zł na mieszkańca).

Warunki życia mieszkańców są determinowane zwłaszcza przez przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, które na Podlasiu wyniosło w 2005 roku 2 186,74 (9. miejsce w kraju, co stanowi 88,3 % średniego wynagrodzenia w Polsce). Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca wyniosły zaś 14 504 zł, plasując Podlasie na miejscu 13. [*Rocznik Statystyczny Województw 2007*, 101-141].

Krótki przegląd danych statystycznych potwierdza, że Podlasie należy do najbiedniejszych regionów Polski. Władza regionalna odpowiedzialna za rozwój regionu musi dążyć do poprawy sytuacji zarówno w zakresie lepszego wyposażenia w infrastrukturę, wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, jak i kapitału ludzkiego.

3. Konwergencja – mit czy rzeczywistość

Na początek można byłoby zadać sobie pytanie o konieczność podejmowania działań zmierzających do poprawy poziomu rozwoju regionów słabo rozwiniętych. Zgodnie z przyjętą teorią konwergencji, powinien nastąpić stały proces zbliżania się gospodarek krajów biednych i bogatych. Zjawisko to można odnieść także do mniejszych terytoriów, np. gospodarek regionów. Wy tłumaczenia procesu konwergencji można szukać w trzech teoriach, a mianowicie: teorii modernizacji, teorii zależności oraz teorii szkoły latynoamerykańskiej [*Rocznik Statystyczny Województw 2007* s. 26]. Wraz z rozwojem myśli ekonomicznej ewaluacji podlegały poglądy na temat czynników wpływających na osiągnięcie konwergencji, lecz zawsze wśród nich znajdowały się: kapitał fizyczny, kapitał ludzki, kapitał społeczny oraz uwarunkowania instytucjonalne rozwoju. W różnym czasie przypisywano im różną wagę, lecz zawsze podkreślano szczególną rolę kapitału fizycznego.

Poszczególni twórcy teorii wzrostu poszukiwali odpowiedzi na pytanie o automatyzm postępowania konwergencji. O ile prekursorzy tych teorii, tacy jak Solow czy Swan, opisywali konwergencję jako proces nieodzowny i autonomiczny, o tyle przedstawiciele teorii endogenicznej postrzegają ją raczej jako złudzenie [Jabłoński 2008]. Doświadczenia wielu krajów, w tym zwłaszcza Unii Europejskiej, wskazują na brak automatyzmu i samoczynności tego procesu.

Stąd w celu zapobieżenia nadmiernym dysproporcjom w rozwoju uniemożliwiającym współpracę i rozwój krajów i regionów, przypisywano coraz większą rolę w tym zakresie aktywnej polityce wspomaganą regionów najbardziej potrzebujących – polityce spójności.

Unia, decydując się na przeznaczenie znacznej części swego budżetu, która obecnie jest porównywalna z środkami przeznaczonymi na Wspólną Politykę Rolną, chciała pomóc zwłaszcza regionom najbardziej potrzebującym (ponad 81% środków polityki spójności jest przeznaczonych na realizację celu Konwergencja). Wśród tych regionów, podobnie jak wszystkie pozostałe regiony naszego kraju, znalazło się również Podlasie.

4. Działania wspierające rozwój Podlasia w latach 2008 – 2013 i ich efekty rzeczowe

W 2007 roku Unia wkroczyła w nowy okres programowania – wykorzystania środków strukturalnych. Wydatkowanie tych środków będzie odbywało się w Polsce na podstawie przyjętych przez Komisję Europejską programów operacyjnych. Spośród nich dla rozwoju województwa podlaskiego szczególne znaczenie będzie miała realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego (RPOWP) dysponującego środkami 636 207 883 euro (2 843 849 237 zł)³ oraz Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, w którym dla Podlasia jest zarezerwowane 386 mln euro, co w przeliczeniu na PLN stanowi kwotę 1 725 420 000⁴. Nie bez znaczenia będą także pozostałe programy operacyjne, w ramach których będą realizowane duże projekty infrastrukturalne oraz wspierające przedsiębiorców i kapitał ludzki. Należy do nich zaliczyć: PO Infrastrukturę i Środowisko, Innowacyjną Gospodarkę, Kapitał Ludzki. Ze względu na brak podziału terytorialnego środków, w ramach tych programów, dla potrzeb niniejszego opracowania będą zaprezentowane jedynie efekty projektów zakwalifikowanych jako kluczowe, wpisane na listy indykatoryjne w ramach poszczególnych programów, które są ściśle określone i dotyczą Podlasia.

Efekty, które mają być osiągnięte w wyniku realizacji poszczególnych programów, zostały określone na podstawie analizy *ex ante*⁵. Są to efekty minimalne, bowiem dotychczasowe doświadczenia w zakresie realizacji zakładanych efektów projektów współfinansowanych w ramach ZPORR pozwalają na przewidywanie osiągnięcia większych od zakładanych.

Programem, który w największym stopniu ma przyczynić się do zaspokojenia potrzeb rozwojowych Podlasia, ma być RPOWP zarządzany przez samorząd woje-

³ Przyjmując kurs euro z dnia 10.02.2009 r. na poziomie 4,47 zł za euro.

⁴ Dla porównania, wysokość dochodów budżetu samorządowego województwa odpowiedzialnego za rozwój regionalny w 2008 r. wyniosła 350 214 859 zł, wydatki ukształtowały się na poziomie 354 230 932 zł [Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2008]. Uwzględniając RPOWP oraz PORPW, rocznie do naszego województwa trafi ponad 761 mln zł, co przy wielkości finansów samorządowego województwa stanowi znaczną kwotę.

⁵ Efekty zaprezentowane na podstawie odpowiednich programów operacyjnych.

wództwa. Opracowany program dla województwa podlaskiego przewiduje przeznaczenie środków w ramach VII działań (VII działanie nie będzie analizowane, dotyczy ono bowiem pomocy technicznej). Generalnie, można stwierdzić, iż działania te są skierowane na wsparcie rozwoju: przedsiębiorczości, turystyki, transportu, infrastruktury wodno – kanalizacyjnej, gospodarki odpadami, szkolnictwa i opieki zdrowotnej. Zrealizowanie wybranych projektów powinno pozwolić na osiągnięcie wymiernych efektów rzeczowych w postaci: budowy, modernizacji obiektów i urządzeń, elementów infrastruktury ekonomicznej (dróg, linii kolejowych, sieci wodociągowej i ściekowej, wysypisk odpadów), zakupu sprzętu, maszyn, uzbrojenia terenu, ale także działań promocyjnych. Obecnie nie da się przewidzieć wszystkich efektów wykorzystania środków, a tym bardziej efektów pośrednich (oddziaływania). Na moment przygotowywania opracowania zarząd województwa podlaskiego rozstrzygnął 7 konkursów, a w pozostałych dwóch została dokonana ocena złożonych projektów. Liczba oraz wartość wybranych do realizacji projektów, w rozbięciu na działania, zostały zaprezentowane w tabeli 1.

Tabela 1. Projekty wybrane do realizacji w ramach RPOWP

Działanie	Liczba projektów	Kwota całkowita (w PLN)	Kwota dofinansowania z EFRR (w PLN)
1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności i inwestycji	1	3.771.089,76	3.016.871,67
1.2 Region atrakcyjny inwestycjom	1	59.499,40	17.000,00
2.1 Rozwój transportu drogowego	19	109.273.011,81	52.224.337,45
3.1 Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu	4	29.709.678,01	17.343.095,38
3.2 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej	9	62.677.816,59	26.399.941,02
6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji	11	32.814.199,03	22.295.485,43
6.2. Rozwój infrastruktury z zakresu opieki zdrowotnej	13	30.807.866,92	27.527.080,20

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku⁶.

Według przyjętych założeń, w ramach RPOWP mają zostać zrealizowane projekty:

- z zakresu B+R – 32 szt.,
- współpracy między przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi – 12 szt.,
- promujące przedsiębiorczość i zastosowanie nowych technologii – 16 szt.,
- z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla msp – 480 szt.,

⁶ Po ocenie merytorycznej są także projekty złożone do konkursów w ramach działania 5.1 – 2 projekty oraz 6.3 – 8 projektów. Dotychczas zarząd województwa nie dokonał wyboru projektów do dofinansowania.

- dotyczące udzielania pożyczek/gwarancji– 1400 szt.,
- dotyczące inwestycji w przedsiębiorstwach w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik – 50 szt.,
- z zakresu wodno-sanitarnego – 25 szt.,
- z zakresu gospodarki odpadami – 8 szt.,
- mających na celu poprawę jakości powietrza – 6 szt.,
- z zakresu energii odnawialnej – 4 szt.,
- z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom przyrodniczym – 4 szt.

W wyniku ich realizacji mają zostać osiągnięte wymienione poniżej produkty rzeczowe:

- długość wybudowanych dróg – 23 km,
- długość zmodernizowanych dróg – 380 km,
- liczba zakupionego taboru komunikacji miejskiej – 84 szt.,
- liczba wybudowanych lotnisk regionalnych – 1 szt.,
- liczba zbudowanych Publicznych Punktów Dostępu do Internetu – 250 szt.,
- długość sieci lokalnych Internetu szerokopasmowego – 100 km,
- liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej – 27 szt.,
- liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury opieki zdrowotnej – 16 szt.,
- liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej – 6 szt.

Wymienione efekty są jedynie pewnymi elementami zagregowanymi, bowiem budowa czy modernizacja wiązą się również z zakupem wyposażenia, maszyn i urządzeń służących do normalnego funkcjonowania realizowanych projektów.

Wybierane projekty mają przyczynić się do osiągnięcia korzyści/rezultatów, wśród których twórcy RPOWP wymienili:

- utworzenie miejsc pracy brutto w wyniku realizacji projektów – 6 660 szt.,
- utworzenie miejsc pracy netto – 14 020 szt.,
- oszczędności czasu na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych,
- oszczędności czasu na nowych i zrekonstruowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych,
- przyciągnięcie nowych inwestycji zagranicznych – 80 mln euro,
- udostępnienie terenów inwestycyjnych – 400 ha,
- wygenerowanie dodatkowych inwestycji – 138 mln euro,
- stworzenie patentów – 16 szt.,
- zwiększenie wartości eksportu podlaskich firm – 8,8 mln euro,
- zwiększenie liczby turystów odwiedzających region – 102 tys. osób (w tym zagranicznych – 15 tys. osób),
- utworzenie miejsc noclegowych w obiektach turystycznych – 500 szt.,

- umożliwienie przedsiębiorstwom skorzystania z infrastruktury parków naukowo-technologicznych, parków przemysłowych i inkubatorów technologicznych – 24 szt.,
- udostępnienie szerokopasmowego Internetu – 350 tys. osób (w tym na obszarze wiejskim – 250 tys.),
- podłączenie do Internetu szerokopasmowego – 126,1 tys. szt., w tym 75 tys. szt. gospodarstw domowych i 50 tys. msp,
- umożliwienie korzystania z usług publicznych *on-line* – 150 tys. osób,
- pozyskanie dodatkowej mocy zainstalowanej energii ze źródeł odnawialnych – 5 MW,
- przyłączenie do sieci wodociągowej – 10 tys. osób,
- przyłączenie do sieci kanalizacyjnej – 12 tys. osób,
- utworzenie lub zrekultywowanie wysypisk sieci – 8 szt.,
- objęcie selektywną zbiórką odpadów – 400 tys. osób,
- zabezpieczenie osób przed innymi zagrożeniami – 100 tys. osób,
- zrekultywowanie terenów – 20 ha,
- udostępnienie studentom i uczniom korzystania z infrastruktury wspartej z RPOWP – 16 tys. osób,
- umożliwienie wykonania specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych zakupionym sprzętem – 36 tys. szt.,
- udostępnienie miejsc w przedszkolach wiejskich – 300 szt.,
- zwiększenie liczby dzieci z obszarów wiejskich korzystających z przedszkoli – 200 osób,
- dokonanie poprawy dostępności do podstawowej opieki medycznej na obszarach wiejskich o 10%.

Warto podkreślić, iż większość z realizowanych, dzięki wsparciu unijnymi środkami, inwestycji nie byłoby podejmowanych bez wsparcia środkami bezzwrotnej pomocy, a co za tym idzie, nie zostałyby osiągnięte żadne pozytywne rezultaty. Odnosi się to zwłaszcza do jednostek samorządu terytorialnego, które mają ograniczone środki finansowe i wiele inwestycji do realizacji. Potwierdzeniem tego faktu jest niepodjęcie inwestycji, zwłaszcza infrastrukturalnych w roku 2007, kiedy to zakończono realizację programów z lat 200 – 2006, a jeszcze nie rozpoczęto naborów na kolejny okres programowania. Także analiza *Wieloletnich Programów Inwestycyjnych* jednostek samorządu terytorialnego wskazuje, że w znacznej większości tego typu inwestycji źródłem ich finansowania są środki unijne⁷.

Dodatkowe korzyści dla naszego regionu powinny przynieść inwestycje współfinansowane w ramach *PO Rozwoju Polski Wschodniej*. Spośród inwestycji z indywidualnego wykazu dużych projektów na terenie województwa podlaskiego będzie realizowany jedynie jeden projekt związany z utworzeniem sieci szerokopasmowej Polski Wschodniej na kwotę 300,14 mln euro dla wszystkich 5 województw.

⁷ Obecna konstrukcja budżetów jednostek samorządu terytorialnego (niski stopień dochodów własnych i ogólnie niski stopień dochodów wobec rosnących obowiązków) stanowi barierę w realizacji inwestycji rozwojowych.

Realizacja celu głównego tego Programu pozwoli na utworzenie miejsc pracy netto – 13 610 osób oraz utworzenie miejsc pracy brutto – 2 200 osób, w tym na obszarach wiejskich – 200 osób. Jeżeli za klucz podziału przyjąć wielkość wsparcia na poszczególne województwa, to na Podlasiu odpowiednio powinny być utworzone miejsca pracy w liczbie: 2 387 i 385. PORPW będzie wspierał projekty w podziale na 5 osi dotyczących: stworzenia nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy, rozbudowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, rozwoju wybranych funkcji metropolitalnych miast, rozwoju infrastruktury transportowej oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej. Przewidywane produkty i rezultaty realizacji tego Programu zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela 2. Korzyści wynikające z realizacji projektów w ramach PO RPW

Wskaźnik	Jednostka	Wartość docelowa w 2013 r.	Szacowana wartość dla województwa podlaskiego
Liczba projektów z zakresu infrastruktury szkolnictwa wyższego z zakresu wyposażenia obiektów dydaktycznych w sprzęt naukowo – badawczy	szt.	29	5
Wartość wyposażenia	mln zł	400	70
Liczba projektów z zakresu BRT	szt.	20	4
Liczba projektów współpracy między instytucjami badawczymi a przedsiębiorstwami	szt.	20	4
Liczba utworzonych instytucji otoczenia biznesu	szt.	15	3
Liczba projektów promujących biznes	szt.	1	-
Liczba udzielonych pożyczek typu <i>seed capital</i>	szt.	340	60
Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych, w tym nowo powstałych	ha	1 144	200
Liczba studentów korzystających z efektów realizacji projektu w ciągu roku	osoby	22 000	3 859
Liczba nowych podmiotów gospodarczych	szt.	120	21
Liczba utworzonych miejsc pracy w zakresie BRT	szt.	30	5
Wartość udzielonych pożyczek typu <i>seed capital</i>	mln euro	10	1,75
Długość zainstalowanej sieci Internetu mowego	km	9 000	1 579
Obszar, na którym stworzono możliwość dostępu do Internetu szerokopasmowego	%	99	-
Liczba uruchomionych/zmodernizowanych obiektów wystawienniczych	szt.	8	1
Długość nowych dróg	km	135,8	23,9
Długość przebudowanych dróg	km	342	60
Liczba zbudowanych obwodnic	szt.	24	4
Długość nowych utwardzonych ścieżek rowerowych	km	500	88
Długość nowych wytyczonych i oznakowanych tras rowerowych	km	2 000	350
Liczba udostępnionych atrakcji turystycznych	szt.	200	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Malaga Kliber 2007]⁸.

⁸ Rezultaty dla województwa podlaskiego przyjęto proporcjonalnie do wielkości przyznanego wsparcia.

Na terenie naszego regionu z *Listy Projektów Kluczowych PO Infrastruktura i Środowisko* będą realizowane następujące inwestycje:

- zintegrowany system gospodarki odpadami dla aglomeracji białostockiej; efekt – rozwiązanie problemu z odpadami (zakład utylizacji, pole składowe, rekultywacja);
- przebudowa drogi ekspresowej S8, odcinek Białystok – granica państwa;
- przebudowa do parametrów drogi ekspresowej S8, odcinek Wyszków – Białystok;
- modernizacja linii E75, odcinek Suwałki – Trakiszki – granica państwa,
- poprawa bezpieczeństwa na drogach województwa m.in. podlaskiego – zakup pojazdów służący usuwaniu skutków wypadków drogowych;
- budowa drogi ekspresowej S19 – odcinek Białystok – Międzyrzec Podlaski;
- budowa drogi Nr 16 – odcinek Olsztyn – Augustów;
- połączenie elektroenergetyczne Polska – Litwa;
- budowa rurociągu naftowego Brody- Płock;
- budowa opery i Filharmonii Podlaskiej;
- budowa Wydziału Fizyki oraz Instytutu Chemii.

Natomiast w ramach *PO Innowacyjna Gospodarka* ma zostać zrealizowany projekt „Bug nie dzieli, Bug łączy regiony, państwa i ludzi, od Lwowa do Warszawy” obejmujący między innymi promocję turystyczną Drohiczyzna.

Wymienione inwestycje, jak i ich rezultaty stanowią jedynie pewien wycinek pozytywnych efektów, jakie powinny przynieść inwestycje współfinansowane środkami unijnymi⁹.

Najbardziej syntetycznym miernikiem korzyści płynących z wykorzystania środków pomocowych Unii może być wielkość wzrostu PKB, dzięki ich wykorzystaniu. Wykorzystując model HERMIN, oszacowano, że w roku 2013 przyrost PKB w stosunku do sytuacji bez realizacji projektów ze środków unijnych będzie wynosił blisko 12%, zaś bezrobocie powinno spaść blisko o 3% [Bradley i in. 2006 s. 183-185].

Realizacja samego RPOWP powinna spowodować znaczny wzrost PKB, który będzie najniższy w trzech pierwszych latach wykorzystywania funduszy, po czym w latach kolejnych wzrośnie, osiągając swoje maksimum w 2015 r. na poziomie 3,4% powyżej poziomu zerowego¹⁰. Jeżeli zaś wziąć pod uwagę PORPW, to dzięki temu Programowi zostanie osiągnięty dodatkowy wzrost PKB o 1,38%.

Wykorzystane środków unijnych nie pozostanie także bez pozytywnego wpływu na rynek pracy, w tym na poziom bezrobocia. Średni poziom zatrudnienia w latach 2007-2013 wzrośnie w stosunku do stanu zerowego o 0,1% (0,5% w latach 2007 – 2020), a w 2013 roku różnica ta wyniesie 0,5%.

⁹ Nie jest możliwe kompleksowe przedstawienie wszystkich projektów realizowanych na terenie województwa podlaskiego z PO IiS i PO IG, czy PO RPW. Nie podejmowano także tematu Europejskiego Funduszu Społecznego oddziałującego na kapitał ludzki i rynek pracy.

¹⁰ Poziom zerowy odnosi się do sytuacji bez inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych.

5. Wnioski

Przyjęty na początkowym etapie programowania podział środków na cele i priorytety wskazuje na przyjęte przez samorząd województwa kierunki rozwojowe naszego województwa. Osoby, opracowujące RPOWP, przyjęły jako strategiczne dla rozwoju Podlasia: stworzenie korzystnych warunków do życia mieszkańców, pozyskiwanie kapitału dzięki wyposażeniu terenu w infrastrukturę, uatrakcyjnienie regionu pod względem turystycznym. Dodatkowym kierunkiem wykorzystania środków ma być wsparcie podmiotów gospodarczych, zwłaszcza podniesienie ich innowacyjności i konkurencyjności na rynku.

Skuteczne pozyskanie i wykorzystanie środków pomocowych UE realnie przyczyni się do poprawy warunków życia i gospodarowania w województwie podlaskim. Zrealizowane, dzięki unijnemu wsparciu, inwestycje wpłyną bezpośrednio na wielkość i jakość zasobów infrastruktury oraz kapitału rzeczowego. Dzięki realizacji projektów, tylko w ramach RPOWP wartość infrastruktury podstawowej wzrośnie w latach 2007-2013 średnio o 1,1% w stosunku do stanu zerowego. Środki z tego Programu pozwolą na osiągnięcie w latach 2007- 2013 dodatkowego wzrostu zasobu kapitału rzeczowego, średnio w przedsiębiorstwach o 0,8% (1,9% w latach 2007-2020).

Zaprezentowane w opracowaniu inwestycje i osiągnięte dzięki nim korzyści niewątpliwie wpłyną na poprawę poziomu rozwoju województwa podlaskiego. Jednakże, bez podejmowania szerszych rozważań, można przypuszczać, iż sytuacja Podlasia nie ulegnie poprawie w stosunku do innych regionów Polski (mimo że z wyliczeń modelu HERMIN wynika, iż tempo zmian będzie wyższe w regionach najbiedniejszych). To będzie wynikać głównie z faktu, że pozostałe regiony również będą wykorzystywały unijne wsparcie i prowadziły inne inwestycje i działania zmierzające do poprawy swojej sytuacji.

Prawdziwą „klęską” byłoby natomiast niewykorzystanie przyznanego Podlasiu środków. Obecna sytuacja w zakresie podziału i wydatkowania środków wzbudza bowiem pewien niepokój, dotyczący terminowego wykorzystania poznanych limitów. Warto bowiem zauważyć, iż wykorzystanie środków rozpoczęło się tak naprawdę z dwuletnim opóźnieniem. W przypadku większości wyłonionych w konkursach projektów do dofinansowania, jak też projektów z listy indykatywnej, dopiero na początku 2009 r. podpisano umowy z beneficjentami. Nabór i ocena wniosków w poszczególnych działaniach Programu jest długa i dość skomplikowana. Jako przykład można podać choćby działanie 1.4 RPOWP dotyczące wsparcia inwestycyjnego małych i średnich przedsiębiorstw, do którego nabór wniosków zakończył się pod koniec sierpnia ubiegłego roku, a dotychczas nie została dokonana ich ocena, nie mówiąc już o ustaleniu listy rankingowej i zakontraktowaniu środków.

Przeciwnicy unijnej pomocy mogliby stwierdzić, że przyznana wartość wsparcia nie jest duża, jednak w obecnej sytuacji gospodarczej wydaje się, że to właśnie inwestycje współfinansowane środkami pomocowymi mogą stanowić siłę napędową naszej gospodarki i stanowić swego rodzaju tarczę obronną przed po-

garszającą się koniunkturą. Realizacja inwestycji powoduje bowiem wzrost zapotrzebowania na materiały, usługi i pracę, co jest szczególnie ważne w sytuacji, gdy gospodarka boryka się z problemami słabnącego popytu zarówno ze strony krajowych, jak i zagranicznych odbiorców. Sprawne wykorzystywanie środków unijnych może uratować wiele firm przed upadkiem i osób przed zwolnieniem. Stąd należy dołożyć wszelkich starań, aby środki te zostały właściwie podzielone, skutecznie wykorzystane, ale przede wszystkim, by nie było potrzeby ich zwrotu do budżetu Unii, ze względu na niedotrzymanie terminu ich wydatkowania i rozliczenia.

Literatura

Rocznik Statystyczny Województw 2007, Warszawa.

Jabłoński Ł. 2008, *Ewolucja poglądów na temat konwergencji w ekonomii rozwoju*, „*Ekonomista*”, nr 5-6.

Bradley J., Zleski J., Tomaszewski P., Zembaty M., Wojtasiak A. 2006, *Ocena wpływu NSRO i wybranych PO na lata 2007- 2013 na gospodarki polskich województw przy pomocy modeli regionalnych HERMIN*, WARR, Wrocław.

Malaga K., Kliber P. 2007, *Konwergencja i nierówności regionalne w Polsce w świetle neoklasycznych modeli wzrostu 2007*.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 2007.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007.

Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2008, Białystok.

Uchwała nr XIII/133/07 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia budżetu województwa podlaskiego na rok 2008.